

1)

Sayın Baskın Oran, Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu için hazırladığınız Raporunuzda “Türkiyeliliğe” dayanan vatandaşlığı öneriyorsunuz. Ayrıca toplumun ruhsal hastalığını “Sevr-Sendromu” olarak belitiyorsunuz? Bu kavramları [Alman okurlara] kısaca açıklar mısınız?

Almanlar “Türkiyelilik” kavramından anlamaz. Çünkü “Deutschlander” diye bir kavramları yoktur; olsaydı zaten “gastarbeiter”lerin uyum sorunları daha az olurdu. Bu kavramı onların akrabaları anlar, çünkü bir “British” ve “English” ayrımı vardır. Türkiyeli, British demektir. Türk de, English. Daha fazla lafa gerek var mı?

Buna karşılık, Sevr Sendromu’nu anlatmak biraz daha kolay: Çünkü onun Avrupa’da bir paraleli var: İslamofobi. Sevr Paranoyası, “dolaba 80 yıldır tıklmış olan cesetlerin” yani Türkiye’nin çözümlenmeden bırakılmış ne kadar sorunu varsa (Ermeni, Kürt, İslam, Kıbrıs, vs.) hepsinin aynı anda dolaptan dışarı uğrayarak insanların ödünü koparması olayıdır.

2)

Türkiye toplumsal ve siyasal bakımdan kuşkusuz Sevr-Sendromuna kapılmıştır. Bu anlayış bizi etnik millî devlete doğru mu itti? Bugün adı resmî olarak “Türkiye Cumhuriyeti” olsa da fiilen bir “Türk Cumhuriyeti”nde mi yaşıyoruz?

Bugün’ü yok. Türkiye Cumhuriyeti’nin fiili adı başından beri “Türk Cumhuriyeti”dir. Benim *Atatürk Milliyetçiliği – resmî ideoloji dışı bir inceleme* kitabımın 5. baskısından itibaren 1,5 sayfalık bir dipnot vardır. Sayılarla anlatır ki, Cumhuriyet’in kurulma tarihi olan 29 Ekim 1923’ten sonra M. Kemal “Türkiyeli”¹ ve “Türkiye” demeyi bırakmış, “Türk” demeye başlamıştır. Bunun dış ve iç nedenlerini burada izah etmek uzun iş. Fakat hem *Atatürk Milliyetçiliği* kitabımda hem de özellikle *Türkiye’de Azınlıklar – kavramlar, teori, Lausanne, iç mevzuat, içtihat, uygulama* kitabımda var.

3)

Raporun hükümete sunulduğundan beri hükümet tarafından bir görüşme sağlanabilindi mi? Yoksa hükümet görmemezlik mi ediyor? Durumun neticesi nedir açıklar mısınız?

¹ Bu terimi M. Kemal Temmuz 1923’te, Teşkilat-ı Esasiye Kanunu değişikliğinde dört ayrı maddede kullanmıştır. Bkz. B.Oran, *Türkiye İnsan Hakları Bilançosu, 2005 İzleme Raporu*, İstanbul, TESEV, 2006, s. 35, dn.60)

Ben bütün bunları ABD’de yayınlanan uzun bir makalede ² ayrıntısıyla anlattığım için burada anlatmıyorum ama, özeti şu: Hükümet kendini bu işten tamamen sıyrıldı. “Raporu biz ısmarlamadık” dedi. Bir açıdan haklıydı çünkü ısmarlamasına gerek yoktu. Bu Rapor, Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu yönetmeliğinin 5. maddesi tarafından hazırlanması zorunlu kılınmış belgelerden biriydi.

Diğer yandan, Abdullah Gül bana telefon ettirdi, benimle hiçbir ihtilafı olmadığını ve yalnızca raporun kendisinden önce basına verilmesine üzüldüğünü söyledi. Baska hiçbir temas olmadı. Erdoğan çok yakın zamanda etnik Türk milliyetçiliği tarafından korkutulana kadar alt-üst kimlik ve Türkiyeli terimlerini kullanıyordu.

4)

Doğru, kullanıyordu. İlginç olan Türkiyeliliği savunan aynı hükümet Yeni Türk Ceza Kanununun 301. maddesinin sorumlusu. Türkiyelilik böylece doğruca Türklük maddesine karşı geldiğinden rapor baştan beri hükümetçe etkisiz hale getirilmiş olunmuyor mu? Bununla birlikte AKP hükümeti de göstermiş olduğu iyi niyetliliği yüzeysel ve sözde kalmış olmuyor mu?

Ne bekliyordunuz ki? 80 yıllık “Türklük”ün bir raporla “Türkiyelilik” olmasını mı? Üstelik, AKP bir partiden ziyade bir koalisyon ve içinde bol miktarda Türkçü de var.

5)

Baskın Bey, geçen meclis secimlerinde İstanbul bağımsız millet vekilli olarak adaylığınızı koydunuz. Parlamento'ya girmek için maalesef yeterli oy kazanamadınız. Bir siyaset bilim adamı olarak hangi nedenlere aktif siyasete girmeye karar verdiniz?

Ben öyle bir karar vermedim. İstanbul’daki sivil toplum benden aday olmamı istedi, oldum. Ben aktif politikayı ne o zaman aklımın ucundan geçirirdim, ne de şimdi geçiriyorum. Hiç hoşlanmam. Tabiatıma yüzde yüz aykırı. Ben daima sadece hoca oldum. Ama ben sivil toplumun talebini böyle nazik bir zamanda geri çeviremezdim. Hepsi budur.

Kampanyanın sonucu önemli değildir, ilk defa olmuş olması önemlidir, bir de halka verilmiş olan son derece tutarlı mesajlar önemlidir.

² B. Oran, “The Minority Report Affair in Turkey”, *Regent Journal of International Law*, Vol.5, no.1 (2007), pp. 1-93.

6)

Seçim yenilgisini nasıl açıklarsınız? Türkiye'nin seçmenleri henüz bilirkişilerimizi meclise yollamaya hazır değiller mi? Yoksa bağımız millet vekillerin yeterince muhalefet gücüne sahip olmadıklarına mı inanıyorlar?

O kadar sofistike nedenler aramaya gerek yok. Genel Merkez'in ilan edilmiş kararına rağmen DTP İstanbul il başkanının rakip aday olarak çıkararak oyları ikiye bölmesi. Nitekim, karşısına Kürt rakip çıkartılmamış olan Ufuk Uras 3. bölgeden ciddi bir oyla seçildi.

7)

AKP geçmiş seçimlerle 2002'den daha fazla oy kazandığı halde meclisteki durum çok daha farklı. Vekil sayıları meclise giren MHP ve bağımsızlar dolayı gecen dönemden daha düşük -1. Meclis bu sefer laikçilerle, milliyetçilerle, islamcılarle ve etnik azınlıklarla dolu -2. Bunun oluşumu sizce avans mı yoksa farklı muhalefet varlığından çıkmaz sokağa götüren bir parlamenter siyaset ortamı mı? Mecliste siyasi bir koma tehlikesi mevcut mu?

Buradaki "avans"ı anlamadım. Bir çeviri hatası olmasın?

Olay şundan ibaret: Sevr Paranoyası sayesinde "ulusalcı"lar yani Türkçüler Meclis'e bol bol girdi.

8)

Son olarak da şunu sormak isterim. Bir nevi "Baba-Oğul Hükümeti"ni oluşturan Gül-Erdoğan işbirliği Türkiye'nin laiklik ve kimlik sorunlarımızı nasıl etkiliyecektir? Bu süreçte sizin şahsi tahminiz prognozunuz nedir?

AKP'yi İslamcı parti olarak görmek yanlış. "Onlar artık burjuva". Hızla zenginleşiyorlar ve burjuvalaşıyorlar. Diğer yandan, bu insanlar dinsel ideolojileri icabı milliyetçi değiller. Türkiye ilk defa milliyetçi olmayan bir iktidar yaşıyor. AKP ne kadar korkak ve tutarsız olurlarsa olsun, bu Türkiye için büyük avantaj. Ama tabii ki işimiz çok uzun ve çok zor. Hem AKP Sevr Paranoyası'ndan korktu, hem "ulusalcılar" bu küreselleşme ve PKK cinayetleri ortamında güçlendiler, hem de Avrupa'daki İslamofobi Türkiye'ye tünelin ucunda ışık göstermekten vazgeçti. İşimiz uzun ve zordur.